IN-NAĦLA

TA'

AGOSTINO LEVANZIN.

GAZZETTA TA' CULL GIMGĦA BIEX TGĦALLEM U TIDDEFENDI IL POPLU.

Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci.
Giebħa żeŭġ dac li għaraf ħallat il ħelu ma'l meħtieġ.

99.	**23 ta' LULJU 1910.**	**IT-TIENI SENA**

FTEHIM.

Ħadd ma jista jissieħeb għal ankas minn sena; u jecc ma jgħarrafx lili, b'il mictub, għallankas ħmistax kabel, li ma fi ħsiebux ijġedded, ingħoddu bħala 'msieħeb għa's-sena ta' ŭara. Il ħlas, b'il kuddiem, hu: għal ta'l Belt, ta'l Furjana u ta' Ta's-Sliema ħames xelini f'is-sena u jista jsir b'is-sitt xhur jeŭ b'it-tliet xhur; l-oħrajn ijħallsu, barra minn dan, il posta ucoll. Cull min jissieħeb issa jieħu l-eŭŭel sena li ħarget b'xejn; min ijsieħbu jieħu "Maħbub ta' Gesù" b'xejn. In-"Naħla" u il "Maħbub ta' Gesù" jinbigħu għand is-Sur ĠANNI CRITIEN, ta' Strada Rjali ta'l Belt, fejn jista jsir il ħlas ta'l gazzetta ucoll. L-ittri għandhom jinbagħtu collha f'Ta's-Sliema, 12, Str: S. Vincenzo.

IL BDIEŬA!

Is-SUR RANDON, dac il malti ħaŭtiel u ħabriechi li kiegħed tant jitħabat u jistudja biex ijgib il biedja tagħna il kuddiem, u għalhecc ħakku it-tifħir ta' cullħadd, ftit ilu, għamel taħdita sabiħa ŭisk f'ix-Xirka ta'l Biedja Maltija u li għaliha gie imfaħħar ŭisk minn cull min semgħu, u billi dac li kal fiha hu ta' fejda cbira għal bdieŭa tagħna u billi daŭna ftit għandhom min ijgħallimhom biex ijgħaddu il kuddiem, deherli li nagħmel ħaġa seŭŭa u ta' gid lill pajjis jecc ingib, fi ftit cliem, dac li kal is-Sur Randon, li f'dina il ħaġa jifhem tasseŭ. Dina ix-Xirka Agraria imbagħad biex tagħmel il gid fost il bdieŭa talbitni biex nistampalha xi ftit eluf barranin ta'n-«Naħla» biex ixxerridhom b'xejn fost il bdieŭa ħalli daŭc ucoll li ma ħumiex imsieħbin ijcunu jistgħu jitgħallmu xi ftit chif għandhom ijgħaddu il kuddiem f'is-sengħa tagħhom.

Il biedja hi is-sengħa—omm ta' collox għaliex minngħajrha il bniedem ma jistax ijgħix u hi il faŭŭara ta' cull risk u cull għana għal cull pajjis.

Mela ħalli intennu dac li kal is-Sur Randon li għal ħidma ħabrieca tiegħu ismu ma jmissu jmut katt minn kalb il bidŭi tagħna.

Dana is-sinjur beda biex kal li il bdieŭa tagħna ma jistgħux ijgħaddu il kuddiem jecc ma jżidux dejjem ma' dac li jafu. Id-dinja miexja il kuddiem dejjem, il għerf kiegħed joctor b'is-siegħat u il bidŭi tagħna ŭiekaf. X'jiġrilu? Għad li jidhirlu li jcun stallat ijcun sejjer l-ura għaliex ijcun hemm min kiegħed jiġri actar minnu u jgħaddih; u jgħaddih ijfisser li jcun kiegħed jieħu m'il art ħŭejjeġ aħjar li jista jbiegħhom orħos u li jisŭeŭlu ŭisk ankas xogħol. Mela il concorsi fost daŭna in-nies huma ta' ftit fejda kabel ma jcunu jafu seŭŭa x' għandhom jagħmlu biex ijmixxu il kuddiem l'ir-raba tagħhom. Il bidŭi tagħna ma hux għażżien, anzi hu ħaŭtiel ħafna u jistinca bi tbatija cbira iżda mischin ma jafx b'iż-żejjed x'għandu jagħmel biex jimxi bħal ħaddieħor u dana hemm bżonn li ingħallmuhulu.

Per esempju jafu li meta ftit hemm ħamrija l-art biex ma TICSAĦX ijridu jżidulha iż-żibel, ħalli TISĦON, iżda ma jafux li dana jsir b'il microbi li jcun hemm f'il ħamrija u b'it-taklib chimicu li iġġarrab l-art f'xi żmienijiet ta's-sena.

Jafu li is-silla hi *neŭba* għaliex meta tinżara tħalli *is-sugu* għal meta ŭarajha jinżergħu il kamħ u ix-xgħir; iżda ma jafux li dana jigi billi is-silla tiġbed l-azotu m'il arja li hu tant meħtieġ għal ħajja ta'l ħxejjex u ta's-siġar u taħżnu fl-art biex meta jigi iż-żara jsib x'jarda u x'jixxala.

Ftit huma daŭc li jagħżlu tajjeb il kamħ għ'aż-żara. Biex tagħżel tajjeb hemm bżonn li kabel taħsad tara liema huma iż-żbuliet l-actar sbiħ u li fihom kamħiet l-actar imsaŭŭra, daŭn taktagħhom kabel taħsad, u kabel tofsokhom takta il biċċa ta' fuk u ta' taħt ta'ż-żbula biex iżżomm biss il kamħiet ta'n-nofs li jcunu tasseŭ f'ŭakthom; u jecc cull darba tagħmel hecc u tiżra dejjem f'raba mogħni bl-azotu u b'il microbi li hemm bżonn tibdgħu dejjem tieħdu ŭiċċ kamħ aħjar m'il ieħor.

Il bdieŭa tagħna ftit jafu jaħdmu iż-żibel biex jagħmel il gid li jmissu għaliex ftit jafu li dana jrid jarġa jagħni lil l-art b'dac li jcunu redgħu iż-żara u is-siġar minnha. Ħadd minnhom ma jiġbor l-aŭrina ta'l bejjhem li jcollhom fl-istalla iżda jħalluha trattab l-art biex issir donnha ħama jinten bi ħsara cbira ta'l bhejjem. Daŭna jmisshom ijcollhom canali li jiġbruha ġo fossa li jżidu magħha l-ilma għal meta jsakku biex daŭc il ħŭejjeġ sustanzjusi għa'r-raba li jcun fiha ma jintilfux iżda jagħnu l-art. Iż-żibel għandcom tgħattuh b'it-trab ta't-triek u ixxarrbuh bl-ilma ħalli jagħkad bħal scorċa u m'iż-żibel ma jinħela xejn fl-arja iżda actar jisħon, u fuk il kuċċata ta' dana il munzell għandcom tagħmlu ħofra u dejjem titfgħu l-ilma fiha ħalli jgħad-

di b'il mod il mod minn go'ż-żibel u jcarcar miegħu is-sustanzi li jsib biex jagħmu l'art. Dina hi ħaġa tant ta' gid daks li hi ħafifa u li jirraccmandaha ħafna il Prof: Ġlormu Caruso, l-imfaħħar agronomu toscan.

Wunz u Girard għamlŭ ħafna esperimenti u sabu li meta il ħmieġ ta'l bhejjem tħalluh micxuf ijbda jinxef, igifieri jibda jitlef ħafna ammoniaca u azotu li f'loc li jinżlu fl-art biex jagħmlulha il gid, jintilfu fl-arja b'dannu ta min ijdaħħal f'imnifsejh dic l-arja imgħobbija b'daŭc il gassijiet li semmejna. Mela il bżar għattuh dejjem chif għidnilcom ħalli minnu ma titilfu xejn u ibdgħu ħasslu l-aŭrina għat-tiskija. Għala għandcom tħallsu il flus ta'l bżar biex imbagħad f'loc sustanza ta' mija tieħdu biss sustanza ta' ħamsin għaliex il ħamsin l-oħra tħalluhom jinħleŭ għa't-trascuraġni tagħcom? Għala tħallu tintrema is-sustanza ta'l aŭrina biex imbagħad tokogħdu tixtru dina is-sustanza f'il bżar b'il flus?

Hemm minn għal taħt il bhejjem juża l-alca. Dina chiecu jafu jaħdmuha tajjeb tista tati bżar m'il aħjar, iżda il bdieŭa tagħna ma jafux u għalhecc ijgħidu li *l-alca mnejn tigi tmur.* Billi dina tcun imgħobbija b'il melħ ma titħallatx malajr ma'l aŭrina billi il koxra li jcollha hi actarx jebsa u kabel tinchiser d'il koxra is-sustanza ta' geŭŭa ma toħroġx biex tagħmel bżar tajjeb. Mela kabel iddaħħluha fl-istalla ħalluha tixxarrab seŭŭa b'ix-xita ħalli jingarr il melħ tagħha collu u ŭara taraŭ chif meta titħallat ma l-aŭrina taticom bżar tajjeb ħafna. It-tiben ta'rkiek li tagħmlu ftit li xejn fih sustanza. Fl-Ingħilterra u fi Franza hemm negozjanti li jiġbru m'ix-xtut dina l-alca li jtalla il baħar, jaħsluha, jnixxfuha u jbigħuha biex titħallat ma'l bżar jeŭ għal makjel biex jorkdu il bhejjem fukha ħalli ŭara li titħallat ma'l ħmieġ u l-aŭrina ta'l bhejjem issir bżar m'il-aħjar. Għala haŭn Malta ma jindaħalx xi ħadd biex joħlok industrija żgħira bħal din u jibda jakla biċċa ħobż minn xogħol ħafif u ta' fejda bħal dan? Alca f'xatt il baħar għandna chemm irridu u b'ix-xemx tagħna tinxef malajr.

U ftacru f'dac li sabu il għorrief Liebig u Wagner, li il ħxejjex ma jicbrux minn ħaġa ŭaħda biss iżda minn bosta ħŭejjeġ, l-istess bħal gisem tagħna, u li għalhecc ma jisŭa xejn billi jcollhom ħafna minn ŭaħda u xejn m'il l-oħra. Meta ir-raba jcun għani f'ħaġa u jcun jonksu oħra hemm bżonn li issib x'jonksu u li iżżidielu bħala bżar jeŭ ma't-tiskija. X'jisŭa jecc ir-raba jcun imfaŭŭar bl-azotu jecc ijcun jonksu il fosforu jeŭ il potassa? Anche il bniedem jecc jiecol il ħobż jeŭ il-laħam dejjem biss ijmut, għaliex il gisem ijcollu ħafna minn ħaġa iżda jcun jonksu minn oħra u b'hecc ijmut. Ir-raba jrid ijcun bħal ħalib jeŭ bħal bajd għalina li fih cull ma jinħtieġ biex jinbena il gisem u għalhecc fukhom biss ijgħix u jgħaddi il kuddiem.

Actar ma ir-raba taħirtuh fond actar jaticom frott u għalhecc min meta jaħrat jorbot żeŭġ bhejjem f'loc ŭaħda jagħmel ħaġa seŭŭa ħafna u li minnha jistgħalli gid u xaba. Farrcu ir-raba irkik meta tiżirgħu il patata ħalli il ŭerak jinfexx aħdar u cbir, u ibżgħu għal ŭerak għaliex jecc tħallu id-duda tekredulcom ma tieħdux frott sabiħ. U biex id-dud ma jħassrilcomx il patata sakku b'is-solfat ta'l ferru li jkum ħŭejjeġ żgħar iżda li jagħmlilcom gid bla tarf.

Meta tatu il cubrit hemm bżonn m'hux biss li tcunu tafu tatuh iżda li jcollcom għodda seŭŭa biex tatuh. Dac il minfaħ li ħalket ix-Xirka Agraria hu tajjeb ŭisk għaliex bih tilħku taħt il ŭerka ucoll fejn l-actar ijbejjet id-dudu; iżda meta troxxuh bħal bżar ma tagħmlu xejn ħlief taħlu cubrit actar u tilħku fejn ma hemmx id-dudu u b'hecc ma tcunu għamiltu l-ebda gid. Mela dac li il bidŭi tagħna għandu ħjiel tiegħu imħaŭŭad hemm bżonn li jitgħallmu seŭŭa ħalli jcun jista m'ir-raba jieħu dac il gid collu li kiegħdin jieħdu il bdieŭa ta' pajjisi oħra.

Dina ix-Xirka Agraria tat żeŭġ premji ŭieħed lil Carmnu Tabone ta' Marsaxlocc u l-ieħor lil Carmnu Carŭana ta'ż-Żurriek talli raxxeŭ ix-xtieli tagħhom chif għallmithom dina ix-Xirka u barra minn dana ħadu ŭiċċ sabiħ ħafna għaliex id-duda ma ħacmetx fukhom. Agħmlu intom ucoll bħalhom u isimgħu minn min kiegħed jitħabat u jistudja biex jifthilcom għajnejcom għal gid tagħcom, minn min jaf x'inhuma jagħmlu il bdieŭa ta' Barra u jrid ijnebbaħcom bih ħalli timxu il kuddiem bħalhom. La tibkgħux actar fil għama u la tŭebbsux actar irjuscom għaliex ijcun biss ħsara għalicom. Daŭc is-sinjuri li jiġu jippriedcaŭlcom ma jagħmluhx għal flus iżda għax ijħobbucom u jixtieku jifthulcom għajnejcom għa'r-risk tagħcom. Mela atu ŭiden għat-tagħlim tagħhom u għinu irŭieħcom biex Alla jgħincom u jroddilcom cull risk u hena.

FRAC.

IR-RIVISTA li ħabbret il «Gazzetta di Malta» ħarget u irnexxiet sabiħa tasseŭ, fiha chitbu ħafna chittieba tajjba u fuk ħafna ħŭejjeġ interessanti. L-eŭŭel articolu, ŭara dac ta'd-Direttur, hu ta's-Sur Agostin Levanzin li fi ħsiebu f'dina ir-rivista jicteb contra il mishut mard ta's-sider biex il poplu jiftaħ għajnejh u jitgħallem jaħirbu. F'dana l-eŭŭel numru gieb l-istorja ta' dina il marda tant cherha u għarrafna li hi antica ŭisk għaliex chienu jafu biha sa minn ħames mitt sena kabel Cristu, u tana l-aħbar tajjba li illum dina il marda tista ticcura ruħha. Għarrafna ucoll li b'dina il marda jinkerdu mejn minn nies cull minuta! Chien fiha ucoll xi poesiji sbiħ tasseŭ ta'l Professur Laurenza u ta's-Sur Giglio li faħħarhom cull min ijħobb l-ilsien taljan. Chien fiha ucoll il ħajja ta'l għaref Imħallef malti De Bono b'irritratt tiegħu. U fost collox dac li lakat l-actar hi il ġabra għażiża ta' sentenzi ta'l Krati tagħna miġbura mill għaref Magistrat Cremona li sejjrin ijcunu ta' gid cbir għal cull ħadd u l-actar għal l-avucati li fihom sejjrin ijsibu maħżuna ħafna għerf bla ħsieb. Ħakku għalhecc tilħir min ħa ħsiebha u jalla jcompli jmixxiha hecc tajjeb bħal ma beda għaliex tagħmel unur u gid cbir lill pajjis.

★

IS-«SOCIETA' AGRARIA» tagħna talbet lill Gvern biex jibgħat xi ġuvni intelligenti f'Portici ħalli jistudja u jieħu il-laŭrja fl-Agricoltura biex meta jigi jibda jgħallimha fl-Università u jibda jagħmel conferenzi f'il campanja biex ijgħallem lill bdieŭa tagħna chif jistgħu jgibu ir-raba tagħhom actar il kuddiem u chif ijsalvaŭ m'il ħafna mardijiet li tant jagħmlulu ħsara. Dina tcun biċċa sabiħa tasseŭ għaliex m'ir-raba jigi cull risk.

★

MA TUNES hemm bżonn li issir il qŭarantina li ma jmorrux jibżgħu xi ħafna Maltin u jiġu l-haŭn b'il pesta magħhom. Din tonkosna issa!

★

Nitolbu għ'ar-ruħ ta'ż-żagħżuħ **Toni Buttigieg** li ħalla dana il ŭied ta'd-dmugħ imdaŭŭar b'il familja u b'is-sacerdoti f'Bormla biex Alla jatih il mistrieħ ta' dejjem. Nitolbu ucoll għa'r-ruħ ta' **Carmela Portelli**, mara tajjba li ġarrbet il morr cbir li xorbot f'iddinja b'ir-rieda tagħha marbuta m'Alla u li chienet maħbuba minn cullħadd għal l-imgieba u il ħniena cbar tagħha. Mietet Bormla dal' ġranet mibchija minn cull min chien jafha.

IL BANDA TA'L FURJANA «VILHENA,» minn mindu ilha taht it-triegija ta'l intelligenti Surmast Cav: A. P. Hare, imxiet ŭisk il kuddiem tant li saret tista tingħadd ma'l baned it-tajjbin li għandna. Dana juri b'iċ-ċar li meta il bandisti jŭaħħlu f'rashom li jridu jistudjaŭ jistgħu juru progress cbir allavolja is-surmast tagħhom ijcun malti, għaliex m'hux surmastrijiet maħtin ta' ħila li jonkosna iżda hrara u ħeġġa f'il bandisti. Nhar il Carmnu dakket il Belt programm sabiħ ŭisk u is-*selection* ta'l «Germania» dakkeŭha tant tajjeb li kalgħu it-tifħir ta' cull min jifhem. Is-sinfonija «Cordelia» u il «Preghiera alla Vergine» dakkeŭhom tajjeb ħafna ucoll. Ħafna applaŭsi u bucchett sabiħ ma naksux u b'il ħakk collu għaliex dina il Banda għamlet progressi cbar tasseŭ.

★

Il «BLUE BOOK» li ħareġ u li fih il corrispondenza li għaddiet bejn il Gvern u il Cunsilieri tagħna ma'l Ministru fuk il Costituzzjoni kanklet ħafna għajdud u bejn il «Gazzetta di Malta» u «L-Avvenire» ħraxu ħafna polemichi. Il «Gazzetta di Malta» gżat l'is-Sur Cicc li hu ittradixxa il pajjisu għaliex meta il Ministru katgħilna iż-żarda li ma jrid jatina l-ebda tisŭija oħra barra minn dic ta'l Esecuttiv li tana, is-Sur Cicc ŭebblu li ijżid *as at present advised* biex ma jcollux jitlak m'il Cunsill u għalhecc m'il Esecuttiv u b'hecc jitlef it-tliet mitt lira. Fi ftit cliem il «Malta» trid tgħid li is-Sur Cicc u Sħabu chienu jafu li ma chien hemm tama ta' xejn li il Ministru jseŭŭilna il Costituzzjoni iżda riedu jibkgħu jittamaŭ il poplu biss biex ma jinżlux minn hemm fuk u it-tnejn ta'l Esecuttiv u b'hecc jitilfu it-tliet mitt lira. Jecc hu hecc għamlu ħażin ŭisk għaliex ijcunu isserveŭ b'il poplu ta' staffa għal l-interessi privati tagħhom.

Il «Malta» gżatu ucoll li scond il «Blue Book» chien is-Sur Cicc li kal lill General Barron u dana lill Gvernatur Grant u dana lill Ministru li jecc jatuna li jidħlu tnejn m'il Cunsilieri fl-Esecuttiv aħna incunu cuntenti u ma nippretendu l-ebda tisŭija oħra. Jecc hu hecc is-Sur Cicc ma jcunx ħlief isserva b'il posizzjoni li għandu ta' *Leader* biex ijressak in-nar lejn xaŭŭattu billi m'il Costituzzjoni ried biss dic it-tisŭija li thaxchinlu butu b'it-tliet mitt lira f'is-sena. Jecc huma minnhom daŭna iż-żeŭġ ħŭejjeġ li gżatu minnhom il «Malta», is-Sur Cicc nakas seŭŭa minn dmiru u inkeda b'il poplu biex fittex l-interessi privati tiegħu u b'hecc ijcun ittradiena u ħakku iċ-ċanfir ta' cullħadd. Iżda hu veru dan ?

Cullħadd jaf li il gŭerra li kanklet il «Gazzetta di Malta» contra is-Sur Cicc ma hix għaliex kalbha hi imħeġġ'ġa bl-imħabba ta'l pajjis biss, iżda li actarx hemm doża kaŭŭija ta' personalità u ta' interessi privati billi forsi f'il post, f'is-salarju u fl-influenza ta's-Sur Cicc trid ittalla lil xi ħadd ieħor li jecc tasseŭ jimla postu incunu kejsna ukajna m'it-tagen f'in-nar, u għalhecc dac li kiegħda tgħid il «Malta» hemm bżonn li kabel nibilgħuh inkiegħduh ftit qŭarantina. M'il banda l-oħra is-Sur Cicc gieb xi raġunijiet sbiħ li bihom juri li ma satax ijcun dac li kalu il «Blue Book» u il «Gazzetta di Malta.» Għaldakstant billi il gŭerra li hemm bejn il «Malta» u «L-Avvenire» hi personali u mibnija fuk interessi privati m'iż-żeŭġ bnadi aħjar inkisuha ftit kabel natu il fehma tagħna fuk dina l-affari tant importanti u nistenneŭ b'il calma collha li jitilgħu f'il ŭiċċ ftit fatti oħra biex naraŭ minn minnhom kiegħed ijgħid is-seŭŭa u ma inħalluhomx actar jiżżuffjettaŭ bina għal personalità u l-interessi privati tagħhom. U jokogħdu sguri li tant jecc ijfaħħruna chemm ucoll jecc ijmakdruna aħna ma ingħidux ħlief dac li tiddettalna il coxjenza tagħna, u induru dejjem ma'd-daŭl ta'l verità billi ma' għandniex partit, personalità jeŭ interessi privati; imkar jecc min ma jakbillux li induru dejjem ma fejn naraŭ il verità jgħajjarna li aħna pinnuri. Ma hux pinnur biss min għandu partit jeŭ mibegħda jeŭ interess; min ma għandu xejn minn dan bħalna ijdur dejjem ma fejn jara li hemm il verità. F'il cas aħjar pinnuri milli mibjugħin u milli nisserveŭ b'il poplu għal mibegħda jeŭ l-interessi privati tagħna.

★

F'is-27 ta' dana ix-xahar jagħlak sentejn li miet SIGISMONDU SAVONA, u għalhecc xi uħud li ma inseŭx il ġid cbir li għamelgħal pajjisu, u fosthom is Sur Dalli u il Procuratur Legali Ġorġ Borg ġabru biex f'din il ġurnata jagħmlulu funeral f'il Cnisja Parroċċjali ta' S. Dumincu ta'l Belt, f'it-tmienja u nofs ta' f'il għodu. Għalhecc nitolbu lil daŭc collha li ma inseŭx chemm tħabat u chemm chiteb għalina il Maltin dana il cbir patriotta, li jisirku nofs siegħa żmien biex ijmorru jitolbu għal ruħu biex Alla jcollu ħniena minnu. Jixrak ucoll li dina il ħaġa tibda issir ta' cull sena għall ruħ Mizzi u b'hecc għallankas jecc ma għamlulhomx il monumenti li chienu jixirkulhom juru li f kalbna il Maltin għada teżisti farca imħabba lejn daŭc li jaħdmu u jitħabtu għalina u għad-drittijiet tagħna.

★

L-EŬŬEL TAKSIMA TA'S-**SAHHAR FALZUN** HI LESTA U GĦALHECC MIN IJRID JIXTRI XI COPJA JGĦARRAFNA. IL PREZZ, BILLI FIHA KRIB IL MITEJN FAĊĊATA CBAR STAMPATI FUK CARTA M'IL IFJEN, HU TA' ŻEŬĠ XELINI IL COPJA IŻDA NATUH MAGĦHA B'XEJN «MAĦBUB TA' GESU'.» MIN IJRID IJĦALLASHA FI TLIET DARBIET JISTA GĦARRFUNA CMIENI GĦALIEX FTIT COPJI STAMPAJNA.

MITT LIRA PREMJI !!!

CULL MIN JURINI IN-"NAHLA" ILLEGATA (JEŬ L-EŬŬEL SENTEJN F'DAKKA JEŬ SENA SENA) NATIH PREMJU LI MA JCUNX IJKUM ANKAS MINN TMINTAX IRBIGHI igifieri minn dac li qŭasi jcun nefak biex jillegaha taħt dana il ftehim:—

(1).—Li niffermaħielu b'ismi biex ma jcunx jista jislifha lil ħadd ieħor.

(2).—Li jcun ħallas is-sentejn abbonament.

(3).—Li jcun gedded l-abbonament għa't-tielet sena.

(4).—Li jippresentaħielna illegata m'hux actar tard m'il aħħar ta' Ottubru.

Min jonksuh xi numri, jecc ijcun ħallas dejjem u jitlobhomlna b'il mictub, jecc bakagħli nibgħatlu b'xejn m'hux actar minn sitta, l-oħrajn ijcun ijrid ijħallas tagħhom SOLD U NOFS il copja. Fost daŭna il premji jcun hemm x'uħud minnhom li jcunu jkumu lira, nofs lira u ħames xelini u jcunu cotba sbiħ bl-ingliż, b'it-taljan u b'il malti, clamari u ħŭejjeġ oħra meħtieġa li jintrefgħu b'ix-xorti b'mod li jecc l-imsieħbin collha li għandi jillegaŭ in-"Nahla" jicunu ħadu flimchien fuk il mitt lira premji. Mela cullħadd jakbillu jillegaha għaliex il prezz li jonfok qŭasi jieħdu cotba sgur u jista jieħu ucoll opra ta' lira !

"In-Nahla" nofs prezz !!!

Billi ħaŭn ħafna li jixtieku jissieħbu f'in-"Nahla" iżda billi iż-żmien hu ħażin ma jistgħux jonfku ŭisk f'is-sena, u billi jiena nixtiek inxerred it-tagħlim fost il poplu baxx, cull min jibgħatli carta iffirmata minn sacerdot jeŭ minn xi bniedem ta'l professjoni li tgħid li ma jistax ijħallas jiena nibgħatielu B'NOFS PREZZ, BARRA M'IL POSTA LI JĦALLASHA HU.

Il Mistoksija oht il Gherf.

Lil P. S. (Floriana).

JOSEPH STEINBACH, xhur ilu, fi Vjenna, rafa m'il art fuk idejh u talla fuk rasu mija u hamsin ratal igifieri KANTAR U NOFS! pis li sa'l-lum, f'id-dinja collha ghadu ma refghu hadd.

Lil G. M. (Il Belt).

SHAKESPEARE MA CHIENX JIXROB SPIRTI ghax chien jaf li jaghmlu hafna hsara f'is-sahha. Isma x'halla mictub:—

«Though I look old, yet I am strong and lusty,
For in my youth I never did apply
Hot and rebellious liquors in my blood.»

Lil B. X. (Il Belt).

IVA, IT-TIPJIP HU HAZIN GHALL CANTANTI, u dana jghidulna il famus Herbert Graham f'il *«Health and Strength.»* L-actar li uiehed jista jpejjep hi pipa jeu sigarrett uara l-ichel izda jecc jakta dana il vizzju mokziez ghal collox ijmur ahjar u lehnu jisbih uisk actar.

Lil C. M. (Il Belt).

ID-DIFFERENZA BEJN L-ISFAR U L-ABJAD TA' BAJDA hi din: Fl-abjad hemm 85 parti f'il mija ilma igifieri uisk actar minn tliet quarti ta' tazza mimlija bl-abjad ta'l bajd ma hux sustanza izda ilma, 12 il parti huma albumina, 2 grass u uiehed f'il mija fosfati. L-isfar fih 51 u nofs ilma, 15 albumina, 32 grass isfar, u uiehed u nofs fosfati. Minn dana tistghu tarau car li l-istess huejjeg li jidhlu biex jaghmlu l-abjad jidhlu biex jaghmlu l-isfar ta' bajda u ghalhecc fl-abjad hemm hafna sustanza bhal ma hemm fl-isfar ghad li m'hux fl-istess quantità. Ghaldakstant dauc collha li ghandhom f'rashom li l-abjad ma fihx sustanza u jiscartauh jaghmlu hafna hazin ghaliex ijcunu kieghdin jarmu haga prezzjusa hafna bhal ma jaghmlu dauc collha li jiscartau il boljut ghaliex jahsbu li is-sustanza ghaddiet collha f'il brodu bla ma hu hecc. Il bajda jecc tiecluha nejja actar issostni ghaliex l-albumina ma taghkadx u tghaddi actar malajr m'il istoncu.

Lil G. G. (Haz-Zebbug).

BIEX TEKRED ID-DUBBIEN aghmel hecc: ixtri ftit *formol* minn ghand l-ispizzjar u hallat disa darbiet daksu mieghu ilma u kieghdu fi platt fejn l-actar jingabar id-dubbien, u tara li chif jisgurauna it-Tobba Curtaz u Delamarre li ippruvauh, ehemm jersak dubbien ghandu jmut. Id-dubbien ghamlu chemm tistghu biex tekirduh ghaliex dana mardiet coroh biss jista jgorrilcom.

Lil C. S. (San Giljan).

IL SOLFARINI IVVINTAHOM GANNI WALKER, chimicu u drughier ingliz ta' Stockton-upon-Tees, (Durham) fl-1827 b'cumbinazzjoni. Dana tchellem ma'l cbir xjenzjat Michiel Faraday u dana hajjru li jaghmel minnhom ghal bejgh. Hecc ghamel u staghna f'kasir zmien billi cullhadd beda jixtri ghax iz-zmied u il-lixca chienu xebbghu l'in-nies collha.

Lil S. M. (Hamrun).

IS-SUFFARA TA'L VAPUR-TA'L-ART BDIET FL-1836, scond ma jgharratna il *Mon Dimanche*. Kabel chienu jdokku tromba.

Lil C. C. (Il Belt).

IVA, FL-UTAN, FL-AMERICA, MIN MA JINHASELX GHALLANKAS DARBA F'IL GIMGHA JAGHMLULU CITAZZJONI U JEHEL.

Lil B. S. (Marsa).

IL MARD L-ACTAR LI JITTIEHED HU MA'L ICHEL. Il morda jobzku fl-art, dan jinxef u jtir ma'l arja u jaka fuk l-ichel li jitnigges. Ghalhecc hemm bzonn li hadd ma jobzok fl-art. Katt mela thallu it-tfal jilaghbu b'it-trab jeu jitkaghbru ma'l art. L-ilbies, il mobbli, il cotba, il gazzetti u il biljetti di banca jistghu ucoll ijniggsuna. Katt thallu min jisghol f'uiccom, ghaliex tistghu tiehdu hafna mardijiet. Katt tgherrmu difrejcom jeu tghauuru imnifsejcom b'difircom ghax tista tigicom irsipla. Il beus ucoll ijcattar il mardijiet.

Lil P. G. (Bormla).

IVA, L-IMGHALLKIN JISTGHU JIBKGHU HAJJIN. Il *Medical Times and Gazette* ta'l 1859, vol. 18, pag. 256, gieb il fatt. F'Boston, fl-America, ghallku il uiehed u halleuh imdendel nofs siegha billi cullhadd hasbu mejjet. Erbghin minuta uara li ghallkuh, halleulu il habel, u f'is-sinsla ta' dahru ma sabulu l-ebda hsara. Siegha u nofs uara it-tghalliek demmu beda jahdem seuua u x'hin it-tobba fethulu sidru sabulu kalbu ghada thabbat u miet ghal collox xi hames sieghat uara li ghallkuh! Ma jidrilcomx li dauc it-tobba katluh huma stess billi fethulu sidru meta chien ghadu hajj? Ma jidhrilcomx li i! Gvern taghna kieghed jaghmel hazin meta jrid ijuebbes rasu biex jidfen l-imghallkin ftit sieghat uara it-tghallik ga la darba jistghu jibkghu hajjin? Akrau ahjar bl-ingliz l-articolu li semmejtilcom halli tarau chif tasseu hu fatt li jchexchex il cullhadd u li meta ahna ctibna li Xcora sata chien ghadu hajj meta difnuh ma ghidniex huejjeg li jdahhku in-nies bhal ma hasbu hafna u bhal ma ghadhom ijghidu xi uhud sa'l-lum.

LEGALLY «DEAD,» BUT STILL LIVING,

The *Medical Times and Gazette*, 1859, vol. xviii., pag. 256, has the following:—

« We find in an account taken from the 'Boston Medical and Surgical Journal' some observations on the heart of a hanged criminal which are remarkable in a moral point of view, as well as in their scientific aspect. The man died, it appears, as the phrase is, without a struggle; and therefore, probably in the first instance he fell into a syncope. The lungs and brain were found normal. Seven minutes after suspension, the heart's sounds were distinctly heard, its pulsation being one hundred a minute; two minutes later they were ninety-eight; and in three minutes sixty, and very feeble. In two minutes more the sounds become inaudible. The man was suspended at ten o'clock, and his body was cut down twenty five minutes afterwards. There was then neither sound nor impulse. At 10.40 the cord was relaxed, and then the face became gradually pale; the spinal cord was uninjured. . . . At 11.30 a regular movement of pulsation was observed in the right subclavian vein; and, on applying the ear to the chest, there was heard a regular, distinct, and single beat, accompanied with a slight impulse. Hereupon Dr: Clark, Ellis, and Show open the thorax, and expose the heart, which still continues to beat! The right auricle contracted and dilated with energy and regularity. At twelve o'clock the pulsations were forty in a minute; at 1.45 five per minute. They ceased at 2.45; but irritability did not entirely disappear until 3.18, more than five hours after suspension. This fact, says M. Séquard, demonstrates that in a man, unfortunately, even when syncope exists for some minutes at the commencement of strangulation the ventricles of the heart cease to beat almost as quickly as they do in strangulation without syncope. With regard to the moral aspects of this case, the same gentlemen remark:—'People will probably be surprised that the body of this man should have been opened while the beating of the heart was still audible. We will not ask here if the doctors committed or not a blamable action; we will only say that we know them personally, and that if they have in part merited the violent reproaches addressed to them, they are, nevertheless, *hommes de cœur*, who, in an excess of scientific zeal, did not notice that the body upon which they experimented was not, perhaps, at the time a dead body:»

The above is a ghastly instance of how syncope—that is, the temporary failure of the heart's action—simulating death, may lead to most revolting consequences.

TLAKKIT.

It-Tabib Herman tal Isptar ta' Haine St. Pierre ta'l Belġju sab cura ġdida tajjba ħafna għal min ijcollu xi traċna, xi tumur, xi dieħes jeŭ xi nefħa oħra b'il marċa. Dina il cura hi ucoll ħafifa ŭisk billi jinjetta daks litru jeŭ tnejn OSSIGENU PUR ħdejn it-tumur jeŭ it-traċna bl-abra ta'l injezzjoni li b'tubu tcun jccumnicata ma apparecc mimli bl-ossigenu u li jcun kiegħed taħt certa pressjoni. Dana l-ossigenu joktol il microbi f'kasir żmien u b'hecc daŭc it-traċni li dari chienu jdumu ma jfieku xhur sħaħ illum kiegħdin jfejjkuhom fi ftit ġranet.

Fl-Olanda meta tŭieldet il Principissa Ġuljana in-nisa ta' hemm għamlu biċċa sabiħa ŭisk. Semmeŭ qŭalità ġdida ta' fjur bl-isem ta' **Ġuljana** u ħarġu ijbiegħuh f'it-torok huma stess u il flus li ġabru minn dana il bejgħ kassmuhom carità lill fkar.

Dr: Henry Varney sab li b'ir-raggi tar-radju (X), il metall il ġdid li sabet Madame Currie ftit ilu, jistgħu jneħħu m'il ŭiċċ il ħofor ta'l ġidri u il farrett ta'l feriti. B'daŭna ir-raggi fli-Skin Hospital ta' Londra kiegħdin ijfejjku il mardijiet coroħ ta'l cancer u ta'l-lupus.

Fl-Inghilterra seba imħallfin iddecideŭ li in-nisa ma jistgħux jagħmluha ta' avucat. Fl-Italja iddecideŭ l-istess iżda fi Franza jistgħu u hemm jaħdmu ġa ħmistax il ŭaħda.

F'Sydowsaue, f'il Germanja, infetħet fabbrica ġdida biex tagħmel il ħarir m'il injam! Dana il ħarir hu sabiħ bħal l-ieħor u ma jintgħarafx f'il għajn biss ma hux b'saħħtu daks il ħarir naturali.

Biex tnaddaf il fidda ħoll ftit *creta preparata* (6 parti) ma sitt parti ilma ta'l ammoniaca li it-tnejn jinxtraŭ minn għand l-ispiżżjari u magħhom żid disa parti spirtu u erbgħin parti ilma u aħsel seŭŭa bih, ixxotta u ogħroc, u tara chif l-oġġett jigic donnu ġdid.

Scond il Prof: Fresenius ta' Wiesbaden, bajda fiha sustanza daks libbra u ukija cirasa, daks libbra u qŭart għeneb, libbra u nofs tuffieħ, u erba libbri anġas. Mela minn dana naraŭ ucoll li it-tuffieħ fih ma't-tliet darbiet sustanza actar mi'l-angas u iċ-ċirasa hi sustanzjusa ma'l erba darbiet actar m'il-anġas. Mitt libbra patata fihom sustanza daks 114 il-libbra għeneb, 127 libbra tuffieħ, 192 libbra anġas u 327 libbra għajnbakar. Mela minn dana nergħu naraŭ li ratal patata fih sustanza daks tliet irtal u qŭart għajnbakar; u minn dana il calclu naraŭ ucoll li nofs ratal patata fih sustanza, bejn ŭieħed u ieħor daks li fiha bajda!

Il pajjis li l-actar ijgaŭdi xemx fl-Eŭropa hu Spanja (3,000 siegħa f'is-sena). L-Italja tigi ŭara b'2,300; il Germanja 1,700 u l-Inghilterra 1,400 biss.

Li il genn jintired jurihulna dana l-istudju li sar fl-Essex County Asylum, fl-Inghilterra. Minn 106 missier miġnun ħarġu 117 il tifel u 138 il tifla imgienen; u minn 256 omm miġnuna ħarġu 113 l-iben u 182 il bint imgienen ucoll.

Scond il Prof: Belman, ta'l Università ta' Bonn, minn mara sacrana għal l-aħħar ħarġu f'in-nisel tagħha, fuk 709 li studjaŭhom tajjeb, 7 kattiela, 76 ħatja ta' delitti oħra, 142 tallaba u 182 mara ħażina! *(The Medical Record.)*

Bniedem jitchellem xi tnax il elf chelma cull jum.

F'Billinghay, fl-Inghilterra, mara tellgħet sinna ġdida meta laħħket 86 sena. Min jaf chienetx ta'l għakal?

Għa'n - Nisa.

(fissocta minn numru ta' kabel.)

In-nisa, għad li ir-ragel dejjem zammhom mirfusa biex jaħchimhom actar chif ijrid scond ir-rieda tiegħu, dejjem ŭreŭ ħila u intelligenza cbar u ħafna minnhom ma chienu jagħmlu l-ebda għajb chiecu chienu irgiel. Nieħdu biss l-isem ta' Ġanna D'Arc, ta' Boadicea, ta' Grace Darling—min fost l-irgiel ŭera ħila acbar minn tagħhom? U ma bierecx cullħadd il ħila ta' Miss Florence Nightingale—«L-Anġlu ta'l Crimea»—li chellha il ħila li tmur fuk il camp ta'l battalja ta' Inkermann iddeŭŭi u iddur b'il midruba, u li ŭara ħalket daŭc in-*nurses* li jduru b'il morda fl-isptarijiet? Ma marretx forsi Lady Sarah Wilson, fl-aħħar gŭerra tal Boeri, bħala ġurnalista u chellha il ħila li takdi dmirha bħal ġurnalisti irgiel l-oħra collha? Dina tant uriet ħila cbira li il Boeri ħaduha saħansitra prigiuniera. U ma marretx Mrs. French-Sheldon F.R.G.S., fl-1891, fl-aħrax ta'd-deserti ta'l Africa, biex issib artijiet ġodda u biex tistudja id-draŭŭiet ta' daŭc in-nies salvaġġi li jieclu il-laħam ta'l-bniedmin? Dina tant ivvjaġġat biex tistudja li daret ġa għal tliet darbiet ma'd-dinja tond u għaddiet minn ħafna tiġrif u tiġrib cbar. U ma ħamx bosta nisa li bħa'r-rgiel telgħu fuk l-ogħla muntanji? U ma humiex in-nisa kiegħdin jitilgħu f'il balluni u fl-areoplani bħa'r-rgiel? U ma chienux in-nisa grieghi jgħaġġbu id-dinja collha ta'l antic meta chienu jissaraŭ ma'l gladjaturi u ma'l annimali feroci l-istess bħal l-atleti? Ma smajtuhom katt ijfaħħru in-nisa Spartani għall ħila tagħhom? Ma tafux forsi li cull xjenza, cull arti, cull letteratura għandhom fost in-nies cbar tagħhom l-isem ta' xi mara? Ma hux biż-żejjed forsi biex ijżejjen l-isbaħ xjenza l-isem ta' Madame Currie li kiegħda tgħaġġeb id-dinja b'dac li kiegħda issib ġdid f'il chimica? U Ada Negri, Matilde Serao, Boghen-Conegliani, Grazia Deledda, Severine, Mrs. Wood, Mrs. Humphrey Ward, Lagerlof, Miss Bronte, Santa Caterina di Siena, Carmen Sylva, u tant eluf ta' oħrajn ma humiex ismijiet sbiħ li jżejjnu cull letteratura? Mela ġa la darba irnexxeŭ il ftit f'il ħŭejjeġ ta's-saħħa u ta'l moħħ ma nafx għala, jecc ŭieħed jagħmlilhom il kalb u jigħallimhom, ma għandhomx jirnexxu ħafna; biss hemm bżonn li jneħħu il ħafna fehmiet ħżiena u kodma li għandhom f'rashom u jmiddu għonkhom għal gid tagħhom u ta' uliedhom.

Barra milli il mara għandha tcun b'saħħitha u intelligenti għandha ucoll tcun sabiħa biex tcun actar maħbuba, u bla saħħa ma jista jcun hemm katt ġmiel veru. *«Those who would be lovely should do all in their power to restore health if they have lost it, or to keep it if they are the lucky possessors of it.» (Gent).*

Mela jecc tridu li jcollcom il ġmiel, li hi l-arma l-actar kaŭŭija ta'l mara biex timxi f'id-dinja bħal ma ta'r-ragel hi l-intelligenza, ibda biex tieħu ħsieb saħħtec seŭŭa, GĦALIEX FEJN MA HEMMX SAĦĦA MA JISTAX IJCUN HEMM IL VERU ĠMIEL. Min ma jcunx jiflaħ jiċċajpar, il carnaġun tittappan, il leŭn jitbiel, issir żorra, tiddejjak minn collox u b'hecc ma jista tiġbed il ħadd lejc iżda tgherrxu minnec biss.

LUCIJA LEVANZIN INGLOTT.

Min ijrid jixtri LINCA TA'L ISTAMPA seŭda għal cotba jeŭ għal ġurnali, ta'l famusa **Fabbrica Lorilleaux**, bi rħis, jicteb Strada San Vincenzo No. 12, Ta's-Sliema.

IS-SAHHAR FALZUN.

(Jissocta minn numru ta' kabel.)

Baghat ghalhecc f'locu il Balliju ta' Manosca li b'il hleŭŭa u b'iċ-ċanfir f'ŭakthom chellu il hila li ma'l-lejl ijrakkad il biċċa. Il Gran Mastru ghamel tieghu, nażża tnax minn Cavalieri u lill percimes fosthom gharrakhom hajjin f'il bahar. Ŭara soghob bih milli ghamel u il ghali fnih u compla carcru lejn il kabar. Ma' dana inżidu ucoll il ghali talli l-Ordni tilef il gid li chellu collu fl-Inghilterra billi dina taht Enricu Tmienja cbienet tkallbet ta' taht fuk u ixxeŭŭxet contra il Papa. Il Cavalieri Ingliżi biex jahirbu m'il meŭt bdeŭ gejjin ma' ħiċċu, bla cruċ f'buthom, bhal kasba tixxejjer ma'r-rih. Hafna Cavalieri ohra bdeu jatu rŭiehhom ghal hafna draŭŭiet hżiena u ghal fruha ta'd-dinja u hu chien chiber seŭŭa biex jiflah ijgarrab actar dana il burraxc kalil collu. Kabdu deni ta' żiemel u f'it-tnejn u ghoxrin ta' aŭŭissu ta'l 1534 ghasfar gha'd-dinja l-ohra ta' 75 sena ŭara tlittax il sena li chien ilu Gran Mastru; mibchi m'il Ordni collu billi fih tilef ŭiehed m'il Gran Mastri l-actar kalbiena u l-actar ghaklin li chellu. Ibbalzmaŭh u difnuh f'il Cnisja ta' Sant'Anġlu u kalbu hallieha il ta' Ġesu ta'l Imdina, fejn miet, u ghadni niftacar fl-eluf ta' nies li marru jaraŭh f'San Laŭrenz biex jitolbu ghal ruhu. Malta bi hgarha bchietu barra minn daŭc li chien madmad ghal frughat taghhom; ghaliex jecc xi drabi gieb ruhu hażin magħna il htija chienet actarx ta'l Cunsill ta'l Ordni u m'hux dejjem tieghu»....

—«Iva» kabeż kal Patri Damjan ghadni niftacar meta tefa il habs il ŭiehed Cavalier u tellfu tliet snin renta talli gebbed f'it-triek il-lehja ta' xih malti; u ma ninsa katt il hafna flus li nefak biex raġa bena il Cnisja ta' San Laŭrenz ŭara li inharket, nhar Ghid il-Cbir, fl-1 ta' april 1532, meta is-sagristan nesa il blandun jixghel li harak it-tapezzerija famusa b'collox.»

—«Iżda int ma insejtx, hux?» kallu Ġlormu Cassar «chemm kankal tixŭix meta kasam Malta f'żeŭġ distretti biex ha nofsha minn taht is-setgha ta'l Hachem ta'l Imdina?»....

—«Le ma insejtx» ŭieġbu minnufih Patri Damjan «jiena la ninsa il hażin u lankas it-tajjeb ta'l hajja; u jecc fahhartu ghamiltu biex incun gńidt it-tajjeb tieghu ucoll. Il Cavalieri huma nofshom patrijiet u nofshom suldati u fl-istess hin li jitghallmu jitolbu u jduru b'il morda jitharrġu ucoll ta' sicŭit chif ijbiċċru bniedmin ohrajn bhalhom m'il ahjar li jistghu. Nisel in-nobbli u imrobbija f'il hala u kalb id-draŭŭiet hżiena, ijŭieghdu u jahilfu kuddiem Alla li ghandhom ijsiru fokra u jghixu safja, iżda billi m'hux dejjem ijsiru Cavalieri ghal dina il hajjra, iżda ghal cburija ta' isimhom u biex jaghmlu il prejjeż, ŭisk drabi jitbiddlu fi klub l-actar giefja u horox. Mela m'il Cavalieri, Ġlorm, katt ma ghandec tistenna hlief dac li jistghu jatuc u bhala nies li kalbhom xrafet f'iċ-ċarcir ta' demm ma ghandecx tistenna minnhom li jahemuna bi hleŭŭa cbira. Il Cavalier taht is-salib dejjem ghandu ix-xabla imdendla u in-nobbli dejjem ra il poplu baxx bhal dubbien kuddiem ghajnejh»....

«Kieghed titħaddet ta' gharef li int» kabes kallu is-Sur Kalamias; u Cassar ŭera li fehem ucoll li il Cavalieri b'il cburija u is-setgha taghhom ma setghu katt ma jirfsux, ghad li ma chellhom l-ebda dritt jaghmluh, il daŭc il ftit bahrin u sajjeda li chienu jakilghu x'jieclu m'a' dŭarhom u jakdfu f'ix-xŭieni taghhom bhal ma chienu il Maltin ta' dac iż-żmien. Sahansitra fi żmienna, li imxejna erba mitt sena u il ghoxrin elf ruh saru mitejn elf, l-Inghilterra tirfisna b'il hadid kalil ta' gharkubha u iġġeghilna nŭahŭuhu taht il madmad jebes tagħha; m'hux ghajb cbir mela jecc b'daŭc iż-żmienijiet mudlama missierijietna ma'l gid u irrisk ta'l Cavalieri ġarrbu xi ftit ucoll l-imrar ta's-setgha taghhom ġa la darba iż-żghir ma jistax hlief jintrifes.

* * *

Billi chien ix-xahar ta' Novembru u il ġurnata chienet bdiet tiksar seŭŭa, id-dlam malajr raxx ŭara it-tieka ta'l camra li chien fiha jorkod is-Sur Kalamias u li chienet tati fuk l-Imtarfa.

Ġlormu Cassar intebah li b'id-dehŭa li chien fiha halla il hin jidhol ġmielu u ghalhecc kam biex johroġ. Is-Sur Kalamias irringrazzjah m'il kiegh ta' kalbu m'iż-żjara li ghamillu u talbu biex meta jcollu xi siegha żmien x'jahli jmur ijkattaghha mieghu. Ġlormu ghażżażlu idu bejn idejh u ŭieghdu li ghandu jarġa jitla jarah ma jdumx, u f'il hin li bies id Patri Damjan niżel kajl kajl it-taraġ. Hamid neŭŭillu il muntar ta'l bellus isŭed u il bastun b'il pum ta'd-deheb u ŭasslu sa'l bieb ta' barra li tebak ŭarajh. Patri Damjan ŭara li ghedŭed ftit cliem iehor ma's-Sur Kalamias ra li chien sarlu il hin biex jingabar u niżel biex jitlak ghal Cunvent. Hamid lakghu f'ras it-taraġ, b'Sidor fuk drieghu, u ferah bih bha's-soltu. Patri Damjan melles ir-ras imfelfla ta' Sidor li rafa ghajnejh imbissem, u f'il hin li kieghed idu fuk spallet Hamid, kallu b'lehen mimli hniena u nichet:—

—«Hamid ili hafna inżomm misrura f'kalbi haġa li illum nahseb li ŭasal iż-żmien li inghidhielec ghaliex ma irridx li nigi niekes u nonkos m'il ŭieghda tieghi billi ma incunx ghadni tarrafthielec. Hamid ghidli is-seŭŭa, tixtiek taf int min int?» u hares lejh ċass ġo ghajnejh.

Hamid inhasad, infixel, thaŭŭad minn fuk s'isfel:— «U inghid...? ghala?...min jien?!...» staksih b'il hrara.

—«Halli il Sidor ftit ma'l imreddgha, ara jecc is-Sur Kalamias ijhallicx tohroġ da'l hin u ejja mieghi sa'ċ-cella u infehmec collox chif xtaket ommoc kabel ma mietet»......

—«Ommi??!!» kal collu hasbien, minn taht ilsien, l-imsejchen irsir, u bilġri tala fuk biex kal l'is-Sur Kalamias li chien sejjer sa'l Cunvent ma' Patri Damjan. Ŭara ftit hin sab ruhu diehel il bieb ta'ċ-cella b'rasu tiċŭi b'il hsiebijiet u b'kalbu tferfer sitta sitta ghal dac li chien sejjer jisma ġdid minn fomm dac ix-xŭejjah patri Damjan.

XIII.

MIN CHIEN HAMID?

Malli dahlu Patri Damjan saccar il bieb ta'ċ-cella minnġeŭŭa u bla ma xeghel l-imnara xejn inxtehet fuk siġġu cbir ta'd-dirghajn li fuku chien ijkatta is-sieghat ijkarar u jaghder in-nukkas ta'l hajja. Hamid chien ghadu ŭiekaf, mibluh donnu statŭa, b'il muntar f'idejh poġġut ma' lehjitu. Patri Damjan kallu b'lehen helu iżda shih:—

—«Hamid inżel gha'r-rcoppteic u ftacar li dac li sejjer inghidlec ghandec tibka tafu int biss. Ftacar li sejjer inghidulec fi krar. Jecc tonkos m'il ŭieghda tieghec ma tcunx kieghed tŭaġġa kalbi iżda kalb dic ommoc li tant habbitec u li xtieket kabel mietet li jiena infehmec min chienet. Mela la ixxandarx l-ommoc u domm ġo fic sa'l meŭt dac li sejjer inghidlec u lijiena ghart minn fommha stess fuk soddet meŭtha»...

—«Nahlifulec»...kal b'lehen kiebi Hamid; u bhal ŭtehed li jrid ijżomm biex ma jinfexx f'bichja sfieka.

—«Cun af mela, ibni» tenna Patri Damjan «li ommoc chienet maltija, bint ŭahda m'il actar familji nobbli u ghonja ta'l pajjis, li demmec hu imhallat ma' demm Carmena u ghalhecc hassejt dic il gibda tant cbira ghaliha, li Ambroġ hu karibec seŭŭa u Sidor jigi minnec u li ommoc ċahdet dinha u saret musulmana ghal l-imhabba cbira»......

(Jissocta.)

TRIDU TFIEKU MALAJR?

Morru f 'id-**Dar ta'l Cura** ta'l imfaħħar

Prof: ERNESTU PICONE

ta' Serkusa, fi Skallija, fejn ijsiru operazzjonijiet ta' chirurgija, ta' ostetriĉja, ta' ginecologija u ta'l għajnejn, b'ħeffa, b'rekka u bi prezzijiet moderati li cullħadd ħareġ cuntent minnhom.

Min jinfetak, jeŭ ijcollu il mard ta'l ħagra, jeŭ mardijiet ta'l ġuf, ta'l istoncu, ta'l fŭied, ta'l clieŭi u mardijiet oħrajn, l-isbaħ li jagħmel hu li jakbeż sa hemm fejn ijsib cull cumdità u **jonfok ftit.**

BRITANNIA

STABILIMENT GDID

Ta' Ferramenti, Ghodod, Huejjeg ta' Chimica u Fotografija, Zebgha, &cc.

BRITANNIA

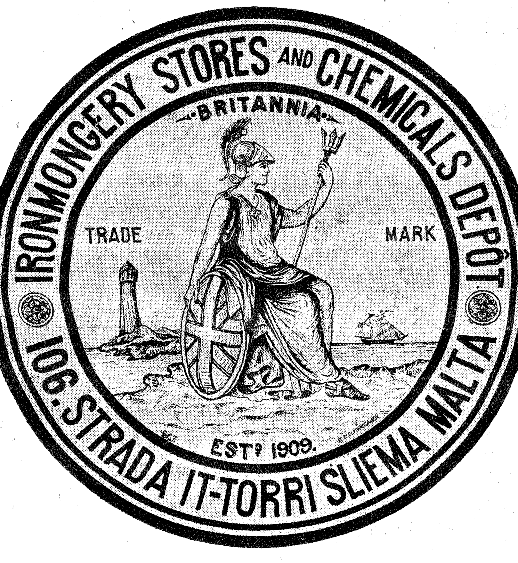

BRITANNIA

INJAM

ta'l aħmar, ta'l abjat, u ta'l caŭba.
Collox m'il irħas u m'il aħjar.

BRITANNIA

L=OSSIGENU

li illum hu tant użat f 'il mard, dari chien ijsir fl-ispiżżeriji m'il ispiżżjari stess; iżda sabu li ma chienx joħroġ pur b'iż-żejjed u għalhecc ma chienx jagħmel dac il gid collu li chien ijmissu. Illum it-tifel ta'l Prof: Leube ta'l Germanja (dac li ipprepara l-arja liqŭida) sab chif minn dina l-arja liqŭida joħroġ l-

OSSIGENU PURISSIMU

u saret soċjetà għal dina il ħaġa li kiegħda tforni lill ispiżżjari ma'd-dinja collha b'dana ir-rimedju tant ta' ħtieġa.

HAUN MALTA

ma nafux li għandu minnu ħlief

l-Ispizzjar ALFREDO CUMBO

Ta' Strada Rjali (kuddiem il Club) il Belt.

u għalhecc cull min ijcollu bżonn ta' dana l-ossigenu pur f 'loc li iokgħod jistenna li jlestuhulu fi spiżżeriji oħra jsibu lest għand is-Sur Cumbo pur u bi prezz moderat ħafna.

Is-Sur Raff: Bonello

TA' STRADA LEVANTE, 131, IL BELT

(Hdejn il Cnisja ta' Sta. Lucija)

għandu għal bejħ cull xorta ta' ħġieġ, żebgħa, żjut, imsiemer, għodod, ħŭejjeġ ta's-Sanità, ta' gass, fornimenti ta't-tŭiebet, lampi ta'l pitrolju li jixilgħu b'il matel b'daŭl kaŭŭi u sabiħ ŭisk u ħafna ħŭejjeġ oħra bħal daŭn ta'l aħjar qŭalità u bi prezzijiet m'il orħos. Ippruvaŭ biex taraŭ chif toħorġu cuntenti sgur.

INVENZJONI FAMUSA

hi sgur dic li ghamlu dan l-ahhar billi sabu haġa li tiffranca m'hux biss xoghol u żmien iżda flus ucoll u tahbit f'il hasil.

Mela biex tiffrancaŭ ix-xoghol u l-gheric

UZAU "IR-RUBNIT,"

Biex tiffrancaŭ is-sapun ghaliex tahlu ftit

UZAU "IR-RUBNIT,"

Biex ma thallsux hassiela u ma tahlux hafna żmien

UZAU "IR-RUBNIT"

li jinbiegh il Belt ghand ir-Sur WAGNER, ta' Strada Zaccaria u T'as-Sliema ghand il « BRITANNIA » ta' Sda. it-Torri.

Min hu marid bl-ANEMIJA (nakar ta'd-demm) u jrid ijfiek F'GHOXRIN ġurnata jieħu

L' ELIXIR

TA' S. VINCENS DE PAOLI

Is-Sur G. Muscat ŭara għaxar snin ugiegħ ta' ras kaŭŭi bla ma sata jfejku b'xejn ma't-tielet flixcun għaddielu collox. Is-Sur Rinaldu Perini ucoll fejjak l-ibnu, ma't-tieni flixcun, minn anemija kaŭŭija. Daŭna is-sinjuri ucoll li sejrin insemmu ippruvaŭħ fukhom stess jeŭ fuk xi ħadd ieħor u ħarġu jiftaħru: Dr: Edward L. Vella; Dr. Paolo Sammut (Sliema); Prof: Dr: C. Sammut; Prof: Dr: G. O. Galea; Farm: C. Arpa; Farm: G. Gili; Prof: Dr: S. Grech; Onor: Dr: A. Pullicino; Dr: L. Albanese; Negte: G. Tagliaferro; G. Sultana; Ant: Diacono; Avv: Francesco Cardona u ħafna oħrajn.

Jinbigħ fl-ispiżżerija ta't-Tabib

FABRIZ BORG.—Il Belt.

267, STRADA REALE.

IS=SECLU TA'N=NERVI.

Hecc sejjah is-seclu taghna il gharef Prof: u Senatur Mantegazza, u b'ir-raġun collu ghaliex il-lum ma haŭn hadd li ma hux mahsus b'in-nervi u l-actar b'il mishuta

NEVRASTENIJA

li kieghda iġġorr nies il Manicomju gozz, gozz. Ghalhecc l-ahjar tobba kieghdin jithabtu biex ijsibu cura seŭŭa ghal dina il marda ghaliex tcun ta' gid bla tarf. Hafna ippruvaŭ iżda hadd ma irnexxa daks il gharef u imfahhar

Prof: DE GIOVANNI ta' PADOVA.

li ŭara studju cbir sab il famus

ANTINEVROTICU

li kieghed ijfejjak jeŭ jaghmel il gid lil cull min jużah.

F'Malta dan ijbighu

l-Ispizzjar ALFREDU CUMBO

TA' STRADA RJALI, TA'L BELT

IPPRUVAŬH GHALIEX MA JIBDIELCOMX!

FLUS! FLUS! FLUS!

Min ijrid jixtri jeŭ ijbigħ titoli b'il premju jeŭ bl-imgħax, u l-actar ta'l **Ferrovia Turchia Europea, Credit Foncier, Croce Rossa** u oħrajn ijmur għand is-**Sur C. Bornaccini, Strada Forni, Nru. 87, il Belt**, cull jum barra m'il festi u il ħdud, m'it-tmienja sa nofsinhar, fejn jista jieħu ŭcoll cull informazzjoni oħra.

SNIEN! SNIEN! SNIEN!

Il Chirurgu-Dentista Alfonso Urso resak b'id-dar tiegħu actar l-isfel f'il Pjazza ta' Raħal Gdid u għalhecc issa jokgħod seŭŭa seŭ kuddiem il għajn. Cull min ijfittxu għal kliegħ jeŭ għa'x-xogħol ta's-snien barranin, li għalihom hu tant imfaħħar, ijsibu ŭara nofs inhar dejjem id-dar.

Min ijcun ijrid jircanta xi hag'a u jrid jitlakha f'idejn seuua b'garanzija talli jcollu bi flus kieghdin l-Anglo Egyptian Bank, u b'il ftehim li sa jumejn uara il bejgh ghandu jatic il flus, li jcunu dahlu u ma dana bi drittijiet l-actar moderati imur ghand

Is-Sur DIOMEDE AZZOPARDI

TA'

STRADA RJALI, Nru: 10A. IL BELT,

fejn ijsib ghal bejgh cull xorta ta' mobbli u fajjenzi, g'odda u seconda man, bi prezzijiet irhas tasseu.

Tè Ta Ceylon 'MARAVILLA'

IPPREMJAT B'GHAXAR MIDALJI

TAD-DEHEB

GHAL

KAUUA IT-TOGHMA U IS-SAFA TIEGHU

JINBIEGH 1/6 & 1/8 IR-RATAL

GHAND L'AGENTI F'MALTA

C. CAMILLERI & SONS

50 STR. MERCANTI IL BELT

CAMPIUNI TA DAN IT-TÈ JINTGHATAU B'XEIN.

BL. BY FORMOSA.

In-"Nahla' tistampa ruhha fl-Istamperija "EMPIRE PRESS" ta's-Sur Critien fi Strada Magazzini, Nru. 8, il Furjana fejn ijsir ucoll cull xorta ta' xoghol ta' stampa b'ir-rekka collha u bi prezzijiet irhas ferm.